

**MAATSCHAPPIJ
WETENSCHAPPEN**

WAT IS MAW?

MAATSCHAPPIJWETENSCHAPPEN

Maatschappijwetenschappen is gebaseerd op een aantal sociale wetenschappen

- Sociologie
- Antropologie
- Algemene cultuurwetenschappen
- Psychologie
- Politicologie
- Communicatiewetenschap
- Criminologie
- Rechten

Nadruk op:

Sociologie

Politicologie

VERSCHIL MAATSCHAPPIJLEER EN MAW

Maatschappijleer

Verplicht 1 jaar

Combinatiecijfer

Maatschappijwetenschappen

Keuzevak vwo 4, 5 en 6

SE en CE

Doel: burgerschapsvorming

Doel: voorbereiding sociale wetenschappen

Concept - Context benadering

Thema's

- Parlementaire democratie
- Rechtsstaat
- Pluriforme samenleving
- Verzorgingsstaat

Onderzoeksvaardigheden

OVEREENKOMSTEN MAAT EN MAW

Analyse maatschappelijke problemen

Concepten kunnen toepassen in contexten

Actualiteit

Welke afwegingen moeten gemaakt worden?

Welke actoren zijn betrokken?

Wat zijn de tegengestelde belangen?

Wat zijn oorzaken en gevolgen?

VOORBEELDLESSEN

Politieke actualiteit

- Noodwet/spoedwet asielmaatregelen (V6)

Dichtbij belevingswereld (?)

- Vapen

**NOODRECHT/
SPOEDWET
ASIELMAATREGELEN**

Uitgangspunt

Context

Theorie

Feiten

Toepassing

Uitgangspunt

ASIELCRISIS?

Een opmerkelijk plan..

Om snel iets te kunnen doen aan de asielcrisis die het kabinet waarneemt, wil de ministersploeg het **noodrecht** inschakelen.

Context

KRITIEK

Een verkeerde keuze, zeggen deskundigen, oppositiepartijen en ambtenaren. Ook coalitiepartij NSC is niet enthousiast.

Zij pleiten voor een andere route:
de spoedwet

Context

NOODRECHT – SPOEDWET UITGELEGD

- <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2540994-fabers-noodrechtmaatregelen-hebben-nauwelijks-effect-op-komst-asielzoekers>

Context

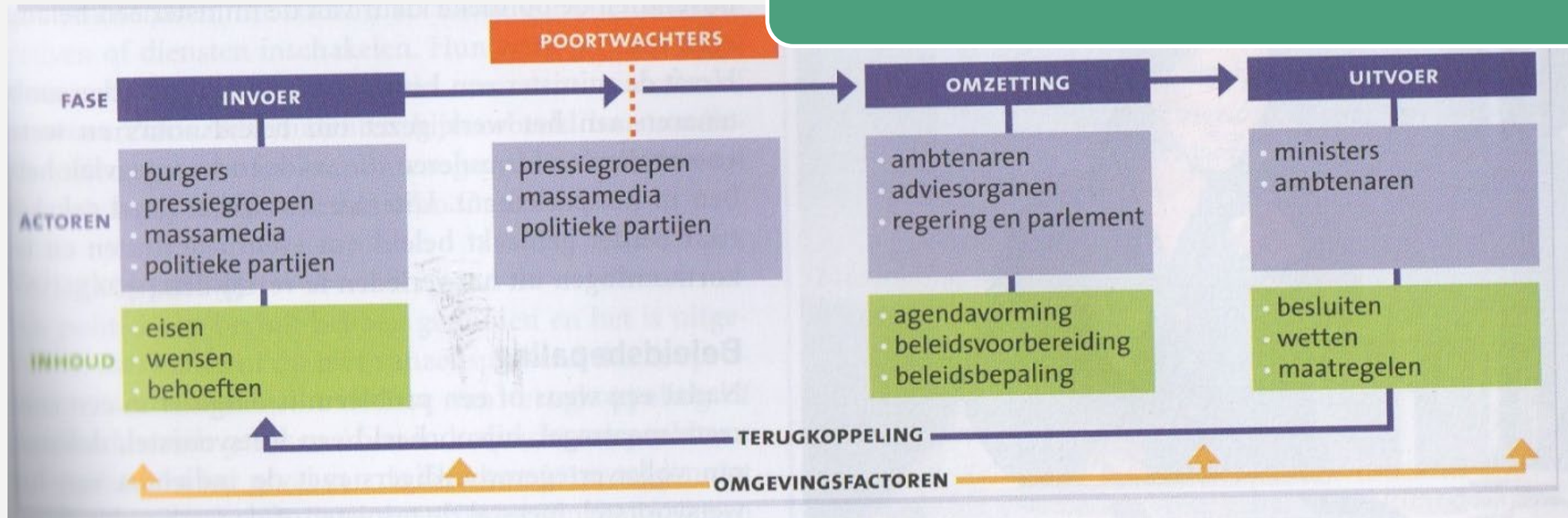
KABINETSCRISIS?

- Bij coalitiepartij NSC leven er **grote bezwaren**. Met name minister Uitermark van Binnenlandse Zaken wordt gezien als grootste tegenstander binnen het kabinet, die mogelijk bereid is haar portefeuille in te leveren als zij het noodrecht juridisch niet goed onderbouwd vindt.
- En Wilders heeft laten weten dat hij niet weet of de PVV "nog heel lang vrolijk wil doorgaan" met het kabinet, als het noodrecht wordt geblokkeerd.

1. HET SYSTEEMMODEL

Theorie

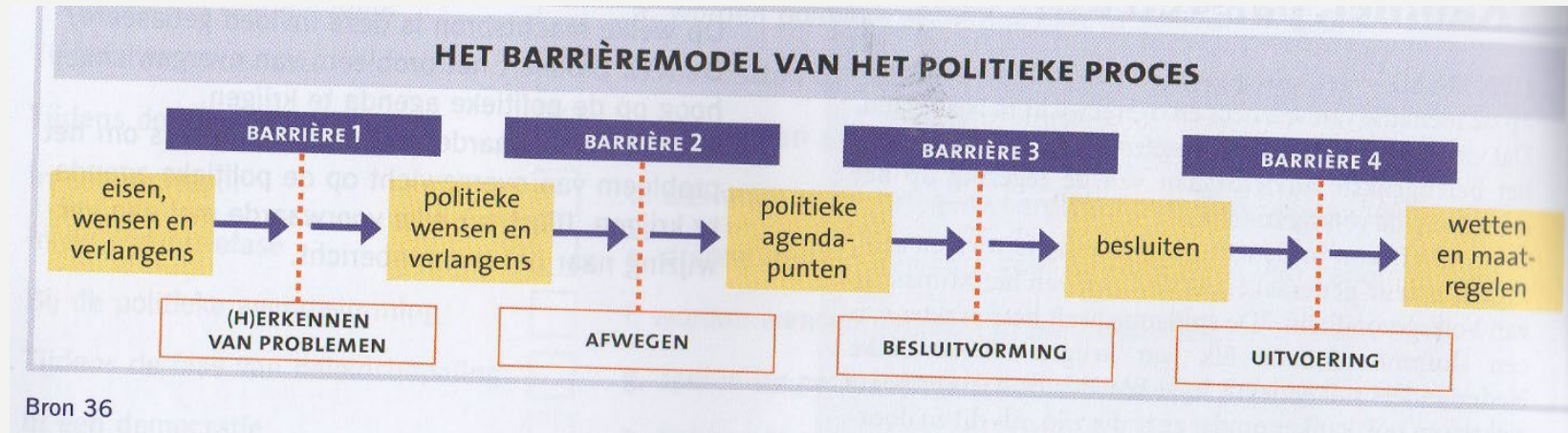
Of een maatschappelijk probleem op de politieke agenda komt hangt af van:

- Aantal betrokkenen
- Ernst van het probleem
- Oplosbaarheid van het probleem
- Erkenning van het probleem
- Ruimte op de politieke agenda

Passieve steun: burgers accepteren besluiten en acties van de overheid en protesteren niet.

Actieve steun: Burgers stemmen, zijn lid van een partij, of nemen deel aan politieke discussies

2. HET BARRIÈREMODEL

- Anders dan bij het systeemmodel geeft het barrièremodel dus vooral aan waar in het politieke besluitvormingsproces problemen kunnen ontstaan.
- **Hindermacht:** actoren die proberen te verhinderen dat er een barrière wordt genomen
- **Realisatiemacht:** Actoren die bepaalde macht hebben om een hindernis te nemen.

3. STROMENMODEL

- Er is sprake van 3 stromen:

1. partijenstroom

2. oplossingenstroom

3. problemenstroom

Deze drie stromen zijn voortdurend in beweging. Beleidswijzigingen treden op zodra de drie stromen toevallig gekoppeld raken via een **window of opportunity**.

DEMOCRATISCHE RECHTSSTAAT

RECHTSSTAAT

Beginnelsen

- Gelijkheidsbeginsel
- Legaliteitsbeginsel
- Onschuldpresumptie

Politieke instituties

- Wetten democratisch goedgekeurd
- Grondrechten
- Trias Politica

DEMOCRATIE

Waarden

- Vrijheid van meningsuiting
- Vrijheid van vereniging
- Inclusief burgerschap

Politieke instituties

- Regelmatig vrije en eerlijke verkiezingen
- Volksvertegenwoordiging controleert regering
- Toegang tot meerdere onafhankelijke informatiebronnen

Toepassing

1. Welke politieke instituties van de democratische rechtsstaat staan bij gebruik van het noodrecht onder druk? Leg je antwoord uit.
2. In welke fase van het systeemmodel bevinden de asielmaatregelen zich? Leg je antwoord uit.
3. Wie vormen in het debat over de asielmaatregelen de realisatiemacht en wie de hindermacht (barrièremodel)? Leg uit wat met deze begrippen wordt bedoeld.

EN DE INHOUD DAN?

Feiten

- Noodrecht versus spoedwet gaat over de **procedure** die moet worden gevolgd
- Wat wil minister Faber eigenlijk en hoe effectief zijn die voorgestelde asielmaatregelen?
- Lees tekst 2 en maak de bijbehorende vragen (framing)

Crisispakket Faber heeft minimaal effect op komst asielzoekers

De enige asielcrisismaatregel met direct effect, het schrappen van nareis met volwassen kinderen, scheelt maximaal 0,3 procent immigratie.

Circa vijfhonderd tot achthonderd mensen per jaar. Zoveel asielzoekers houdt het kabinet maximaal tegen met de enige maatregel uit het noodpakket van minister Marjolein Faber (Asiel en Migratie, PVV) die direct effect heeft. Het gaat om het schrappen van nareis met meerderjarige kinderen. Deze maatregel scheelt omgerekend maximaal 0,3 procent van de totale jaarlijkse migratie, maar waarschijnlijk nog veel minder.

De maatregel is onderdeel van het pakket dat minister Faber wil invoeren door een asielcrisis uit te roepen. Die aanpak is omstreden omdat Faber buiten het parlement om onderdelen van de vreemdelingenwet buiten werking wil stellen. Oppositiepartijen van links tot rechts uitten bij de

FRAMING

- iets in een bepaalde context plaatsen/ de dominante probleemdefinitie bepalen.
- Asiel als noodtoestand

Als je iets als noodtoestand definieert, dan heeft dat consequenties voor hoe mensen kijken en handelen

- Noodtoestand niet per se effectief om veel mensen tegen te houden
- Vooral symbolische waarde

DICHTBIJ (?): VAPEN

Vragen aan de klas

Context

Artikel met vragen

Terugkomen op gesprek

LUBACH OVER VAPEN

- [Vapen | Tot op de bodem | De Avondshow met Arjen Lubach \(S2\) - YouTube](#)

ARTIKEL MET VRAGEN

- Leg uit hoe **socialisatie en groepsvorming** bijdragen aan de groepsdruk om te gaan vaperen.
- Beschrijf hoe in de keuze om te roken of te vaperen voor sommige jongeren hun **identiteit** een belangrijke rol lijkt te spelen.
- Leg uit hoe je **rationalisering en individualisering** terugziet in de strategie van de Vape verkopers.

Artikel NRC

De meeste jongeren die vappen, roken ook tabak, blijkt uit onderzoek van het Trimbos-instituut. „Het resultaat is schokkend.“

Vappende jongeren bij skatebaan Leidsche Rijn in Utrecht. „M'n longen hebben weer honger.“

Vappend? De 16-jarige skater, op het park bekend als Dimitri, schuift zijn hoofd. Zo'n kleurrijk regenboog-ding met **blauwe** muffin-smaak en smileys op de zijkant en van die lampjes die gaan branden als je een puf neemt, „nee, dat is niet voor een jongen als ik“. Dat ziet er **leuk** uit. Te **goed** te **zijn**, te **goed**. „Past niet bij m'n imago.“ Dimitri steekt een peuk op. „**Wapen**!“ Twee jongens met koptelefoon op komen aan, zetten hun fiets neer, en alle jongeren van de hangplek veren op. De nieuwe aanwas krijgt van iedereen een boks of omhelzing, want Skatepark Leidsche Rijn in Utrecht is een sociale plek. De jongeren hier delen alles, van skateboard tot water, kauwgom, **vape**, sigaretten, joints. „Hier broer, wil je?“ „Had je gister niet een vol pakje?“ Dimitri haalt z'n schouders op. „Waar is alles gebleven?“ „In m'n longen.“ Het is drie uur in de middag en het hok zit **vol**. Tien jongeren tussen de twaalf en zeventien jaar, inclusief een berg rugtassen. Veel jongens en meisjes komen van omliggende middelbare scholen, zoals het Leidsche Rijn College en Academie Tien, en zijn hier elke dag te vinden. Ze skaten op het vorig jaar geopende park met pools, bowls, **gita** en half **gita** en hangen hele middagen in dit **roestmetaal** hok met afdak. Prachtplek. Toch? Ze lachen.

9.000 **gita** voor 15 euro
De eerste- en tweedeklassers hier zijn meer de **vapers**, zegt de 15-jarige Lisa, in zwarte **vape**. Zelf is ze ook van het **vape**. Ze haalt er een **roestmetaal** uit haar zak, met 9.000 **gita**. „**Stukje** **vape**. Heb ik sinds augustus, bijna op.“ De derde- en vierdeklassers zie je vaker roken of blowen. Al loopt het ook door elkaar heen, want er zijn ook **vape** met THC en jongeren die een sigaret roken omdat hun **vape** op is – en andersom. Lisa: „Iedereen doet wel wat“. „Of of“ heeft de overheid lang gedacht: jongeren die roken steken of een sigaret met tabak op of een e-sigaret – ook wel **vape**. En laat ze dan maar het laatste doen, dachten velen, want dat levert misschien de minste gezondheidsschade op. Maar dat idee klopt niet, blijkt uit een deze week gepubliceerd onderzoek van het Trimbos-instituut onder ruim 4.700 Nederlandse jongeren tussen 12 en 25. Het merendeel – 69 procent – van de jongeren die **vape**, rookt óók tabak. „Het is dus 'en en',“ zegt Esther Croes, onderzoeker van het Trimbos. De overlap werd in eerder onderzoek al wel gaggereerd, maar is nu voor het eerst in een grote Nederlandse studie aangetoond. „Het resultaat is schokkend, als je beseft: hoe populair **vape** is.“ Eén op de tien jongeren heeft de afgelopen maand **vape**, blijkt uit de studie. De grootste groep gebruikers is tussen de 15 en 17 jaar. In totaal zegt 18,1 procent van de jongeren van 12 tot 25 jaar de afgelopen maand tabak te hebben gerookt.

„Wij promoten niks“, zegt Dimitri. „Maar het zijn vooral die kleine kinderen die het allemaal wel stoer vinden. **Vape**, look at me! **Stukje** out of **my** **vape**!“ En dan levert roken, geeft hij toe, wel iets positievere reacties op dan **vape**. Ieder z'n ding, want **vape**, zegt Lisa, heeft ook voordelen. Neemt de prijs. Ze pakt haar mobiel en toont op Snapchat de prijslijst van een dealer. „Eén **vape** **vape** bar 9.000 **gita** 15 euro. Doe je drie maanden mee. Hier, drie 9k's voor 40 euro.“ Het nummer van de dealer heeft ze via iemands broer. Afspreken bij de parkeerplaats van Pathé. En wie nieuwe klanten aantrekt krijgt korting. „**Stukje**“ klikt in koor. „Per drie **vape** een gratis gram wiet!“

Nog zo'n voordeel van **vape**: je kunt er truzjes mee doen stiekem op de wc van school en dat filmen. „Hier, kijk, een **gita**.“ Een jongen blaast rondjes uit in de vorm van een o. „Je zuigt in, tikt de rook naar buiten met je tong en inhaalt 'm. En ken je de **blauwe**...?“ De jongen springt op de bank en probeert lijntjes rook via zijn mond zijn neus in te blazen. „Smoking is dead, **blauwe**“, is de slogan waarmee het product sinds 2010 de markt veroverde. De Amerikaanse uitvinding verdrong de e-sigaret, die een wat suffig, negatief imago had. Die was vijf jaar eerder ontwikkeld om rokers te helpen stoppen en de **vape** leek daarop een prima aanvulling. In de begintijd was onduidelijk wat de schadelijke effecten konden zijn. „Het product kreeg het voordeel van de twijfel“, zegt Esther Croes.

Toidat tabaksfabrikanten in de **vape** een manier zagen jongeren aan zich te binden en het product in talloze smaken, lijntjes en kleurtjes op de markt brachten. Er groeide een online **vape** scene met **vape** met miljoenen volgers die op YouTube de nieuwste **vape** tricks' toonden. Ook in Nederland groeide de populariteit, en de bezorgdheid. Het Trimbos waarschuwde al langer voor de gevolgen voor jongeren. Fabrikanten voegden aan de **vape**

nicotinezouten toe, „mild in je keel, waardoor je niet door hebt dat je grote hoeveelheden nicotine binnenkrijgt“. Ook groeiden in de wetenschap de aanwijzingen dat nicotinezouten schade aanrichten in de hersenen, vooral die in ontwikkeling.

En plots zag het Trimbos een stagnatie in de daling van het percentage rokende jongeren. Met beleid en campagnes had de overheid dat percentage sinds 1999 sterk zien dalen, van ruim 26 procent maandelijks rokende jongeren van 12 tot 18 jaar tot zo'n 8 procent in 2019. In 2040 moet een rookvrije generatie opgroeien, is het doel. Maar tussen 2019 en 2021 steeg dat percentage juist weer, bijna 2 procent. Croes: „De opkomst van de **vape** is de meest waarschijnlijke verklaring.“ „Ah, ik heb wel hard gesport“, zegt Dimitri, net terug van een rondje skatebaan. „M'n longen hebben weer honger.“ Intussen bouwt Lisa een joint en de eersteklassers helpen met roken. Ze toont haar doosje met stash. „Hier, roze vloeipapier. En deze vloei heeft **blauwe** smaak. En hier: **vape** rum!“

1. Leg uit hoe socialisatie en groepsvorming bijdragen aan de groepsdruk om te gaan **vape**. Pas in je antwoord een element uit de definitie van het kernconcept toe op een voorbeeld uit het fragment of het artikel. |
2. Kun je de overdracht van de norm om te gaan **vape** onder Nederlandse jongeren sociaalisatie noemen? Pas in je antwoord een element uit de definitie van het kernconcept toe op een voorbeeld uit het fragment of het artikel.
3. Kun je **vape** onderdeel noemen van een cultuur? Pas in je antwoord een element uit de definitie van het kernconcept toe op een voorbeeld uit het fragment of het artikel.

ONDERZOEKSVAAARDIGHEDEN

Vragenlijst

Geslacht: man/vrouw
Leeftijd: tussen 40-50/55-plaats

1. Aan wat voor soort goed doel zou u doneren?

☐ armoede terugdringen	☐ minder kindersterfte
☐ minder kindersterfte	☐ eerlijke handel
☐ beter leefniveau	☐ gelijkheid mannen en vrouwen
☐ onderwijs	☐ terugdringen ziektes

2. Wanneer vindt u dat een goed doel goed functioneert?
(1: Niet belangrijk, 2: beetje belangrijk, 3: belangrijk, 4: heel belangrijk, 5: Absoluut noodzakelijk)

U wilt op de hoogte gehouden worden van de resultaten	1 2 3 4 5
U wilt duidelijk weten waar uw geld voor gebruikt wordt	1 2 3 4 5
U wilt goed geïnformeerd zijn over de bedoelingen van een goed doel	1 2 3 4 5
U wilt weten wat de andere opties zijn die geweest van het goede doel	1 2 3 4 5

3. Hoeveel vertrouwen in een doel heeft u nodig om te doneren?
Op een schaal van één tot vijf. 1 2 3 4 5

4. Wat vindt u de beste manier om mensen te overtuigen van de bedoelingen van het goede doel?
(Voor vraag 4 is het in volgorde van 1 tot 5 (1 is het best en 5 is het slechtst)).

Promotie via televisie/radio	1 2 3 4 5
Promotie via social media	1 2 3 4 5
Collecteren	1 2 3 4 5
Persoonlijke benadering	1 2 3 4 5
Openbare promotie (borden langs de weg)	1 2 3 4 5

Onderzoekresultaten leren beoordelen op betrouwbaarheid, validiteit, representativiteit en generaliseerbaarheid.

Een eenvoudig onderzoek opzetten en uitvoeren over een concreet maatschappelijk verschijnsel.

(onderzoeksvragen, hypothesen, variabelen, onderzoeksmethoden, gegevens selecteren, data analyseren, concluderen, basiskennis statistiek toepassen)

VOORBEELD ANALYSE EXPERIMENT

- <https://www.youtube.com/watch?v=QrzoisoPIXE>
- Experiment uit docu van Sunny Bergman 'Wit is ook een kleur'
- Welke conclusie wordt getrokken op basis van het experiment?
- Wat voor kritiek kun je geven op het experiment?

DISCUSSIËREN

- LEERLINGEN MOETEN EEN STANDPUNT IN KUNNEN NEMEN
- MAAR ALTIJD ONDERBOUWD
- BETROUWBARE BRONNEN
- HET KAN ZIJN DAT DE MENING VAN DE ÉÉN ZWAARDER WEEGT DAN DE MENING VAN DE ANDER

VRAGEN? BSS@ATLASCOLLEGE.NL

